

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

ALKIŞ BİTİĞİ

Kemal Eraslan Armağanı

Editör
Bülent GÜL

Ankara / 2015

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

© Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü [TKAE], 2015.

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınlarının tamamının veya bir kısmının yayımcının yazılı izni olmadan herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır. Yayınların fikrî sorumluluğu ve imlâ tercihi yazarlarına aittir. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınlarında yer alan başka kaynaklardan alınmış tablo, resim ve benzeri şeylerin yasal kullanım sorumluluğu yazarlarına aittir.

Gül, Bülent (Ed.)

Alkış Bitiği. Kemal Eraslan Armağanı / Bülent Gül

X+294 s. 24 cm.

ISBN 978-975-456-134-0

1. Kemal Eraslan - Biyografi 2. Türk Dili 3. Dil Araştırmaları

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI TÜRK KÜLTÜRÜ ARAŞTIRMALARI ARMAĞAN DİZİSİ 17

Genel Yayın Editörü

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM

TKAE Editörü

Doç. Dr. Bülent GÜL

Editör

Doç. Dr. Bülent GÜL

Eser Hakem Kurulu

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM ▪ Doç. Dr. Ferruh AĞCA ▪ Doç. Dr. Eyüp BACANLI ▪
Doç. Dr. Bülent GÜL ▪ Yrd. Doç. Dr. Faruk GÖKÇE ▪ Yrd. Doç. Dr. Genç Osman
GEÇER▪

Kapak ve Sayfa Tasarımı

SEMETEYHAN [B. GÜL]

İletişim Adresi

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
Bahçelievler, 7. Cad. 17. Sok. Nu. 38, 06490 Ankara / TÜRKİYE

Tel: (00 90 312) 2133100 **Belgegeçer:** (00 90 312) 2134135

Genel ağ: <http://www.turkkulturu.org.tr>

e-posta: tkaedernegi@hotmail.com

Alkış Bitiği. Kemal Eraslan Armağanı, Etkileşim Basımevi'nde 500 adet basılmıştır.
(Kazımkarabekir Cad. 85/54-55 İskitler/ANKARA Tel: 3843136)

Ankara /2015

Sunuş

Değerli okuyucularımız, bu armağan kitap üyemiz Kemal Eraslan hocamıza adanmıştır. Asistanlık yıllarından tanımak fırsatı bulduğumuz Kemal Bey, arkadaşları arasında fedakârlığı ve yardımseverliği ile tanınmıştı. Öğretmen okulu günleri hikâyelerini, arkadaşları ağabeylerimizden epey dinlemiştir.

Onun o cephesi, bilim hayatını da bugüne kadar sürmüştür ve sürecektir de. Kendisi tam bir bilim fedakârânîdir. Sessiz sedasız, harıl harıl çalışan, sürekli eser üreten, Çağatay Han dönemi Türk edebiyatı eserlerini doğru okunuşları ile günümüze kavuşturan gerçek bilim dervişlerinden biridir.

Türk edebiyatının muhteşem yaratıcılarından Ali Şir Nevâî'nin yarattığı eserlerin büyük kısmı onun sayesinde ülkemizde anlaşılabilirliğe kavuştu. Sessiz sedasız çalışmalarını sürdüren Kemal Eraslan, Türk dilinin pek çok konusunda önemli yazılar kaleme almış, her bir soruna yeni görüşler ve açıklamalar kazandırmıştır. Son okuduğum eseri ise, hepimizin çok sevdiği ve erken yaşta yitirdiğimiz Reşid Rahmeti Arat hocaya adanmıştır ve Türk dilinin Uygur dönemi yazı dili metinlerine dayalı bir gramer kitabıdır.

Kendisi için armağan kitap hazırlama işini, Türkolojiye adanmış ömürlere hizmet etmeyi şiar edinmiş üyemiz Doç. Dr. Bülent Gül, hiç tereddüd etmeden kabul etmiştir ve Enstitümüz tarafından tertip edilen bu armağan kitaba, kitabın editörü Bülent Gül tarafından 'Alkış Bitiği' adı konmuştur. Editöre teşekkür ediyorum. Bu adın armağana da, değerli ağabeyimiz, bilimin sessiz ve çalışkan insanı Kemal Eraslan'a da çok yakıştığı kanısındayım. Türk kültür ve bilim hayatına kazandırdıkları ile o, bu alkışı hak etmiş bir kişidir. Biyografisi ve eserleri kaynakçası görüldüğünde, sözlerimin eksik kaldığı da düşünülebilir.

Armağanın hazırlanmasında Bülent Gül'e ve yazıları ile 'Alkış Bitiği'ne katılanlara Enstitü ve şahsım adına teşekkür ederim. Bu vesileyle üyemiz ve değerli ağabeyimiz Kemal Eraslan'a şahsım ve Enstitümüz adına daha nice esenlik dolu çalışma yılları dilerim.

Dursun YILDIRIM
Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
Başkanı

Ön Söz

Türkolojinin ve ilim dünyasının önemli simalarından biri olan Prof. Dr. Kemal Eraslan için hazırlanacak olan armağan kitabının editörlüğü, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü tarafından bana tevdi edildiğinde tereddüt etmeden kabul ettim. Daha önce de kendilerinden ders alamadığım; öğrencisi olamadığım ama ömürlerini Türkolojiye adanmış olan Prof. Dr. Tuncer Gülensoy ve Prof. Dr. Osman Fikri Sertkaya (H. Ş. User ile birlikte) için hazırlanacak olan armağan kitaplarda da editörlük görevini kabul etmiş ve Hocalara layık olduğunu düşündüğüm armağan kitapları hazırlamıştım. Daha sonra öğrencisi olduğum Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun ve Prof. Dr. Dursun Yıldırım için de hazırlanan armağan kitaplarda editörlük görevini yürüttüm. Allah ömür verirse öğrencisi olmadığım hatta bugün aramızda olmayan, ömürlerini Türkolojiye adanmış Türkologlara hazırlanacak olan armağan kitaplarda verilecek her görevi kabul edeceğimi tekrar belirtmek isterim. Bu hocalarımız olmasaydı, bizler de olmazdık. Onlar, her türlü saygıyı hak ediyorlar. İnşallah bizler de onların açmış olduğu yolda ilerler ve Türkolojiye hizmet etme şansını buluruz.

Eraslan Hocamızı sempozyumlarda ve TKAE genel kurullarında tanıma fırsatı bulmuştum. Tabi ki ondan ders almamış olmak üzüntü vericidir. İnsan olarak sıcakkanlılığı ve nezaketi ile her zaman örnek alınacaktır. Türkolojiye hizmetleri, yetiştirdiği öğrencileri ve bilim adamı olma vasıflarını nezaketle bizlere gösterdiği için her zaman teşekkürü borç bileceğiz. Hocamızın bu armağan kitabı eline aldığı anda “güzel olmuş” demesi, beni çok mutlu edecektir.

Alkış Bitiği'ne katkı veren bütün ilim adamlarına emekleri ve katkıları için en kalbi teşekkürlerimi sunarım.

Bülent GÜL

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sunuş / iii

Önsöz / v

Yıldız KOCASAVAŞ

Prof. Dr. Kemal Eraslan, Hayatı ve Eserleri

1-12

M. Fatih KIRIŞÇIOĞLU

Hoca, Konya ve Medyun-u Şükranlık

13-16

Ferruh AĞCA

Eski Uygurca İştikaklı İkilemeler Üzerine*

17-30

Erdoğan BOZ

Kısıtlayıcı Söylem Ögesi Olarak
"Hiçbirisi" Üzerine Sözdizimsel İnceleme

31-39

Mihály DOBROVITS

Göktürklerde Hükümdar Unvanları

41-44

İnci ENGİNÜN

Cenap Şahabettin ve Dil

45-57

Ahmet B. ERCİLASUN

Bayan Çor Bitiglerine Göre

Uygurların Erken Tarihi

59-66

Mevlüt ERDEM

Türk Dili Tipolojisi Üzerine

67-76

Bülent GÜL

Arap Harfli Moğolca Sözlüklerin
Moğol Dili Tarihi Açısından Önemi
77-84

Yaşar KALAFAT

Halk İnanmaları-Tasavvuf-Mitoloji Kavşağında
85-96

Leylâ KARAHAN

Bir *Hypercorrection* (Aşırı Düzeltim) Örneği:
Batı Anadolu Ağızlarında Ünlü Nöbetleşmesi
97-105

Yakup KARASOY

Karışık Dilli Eserlere Bir Örnek:
Satırlı Tercümeli Fıkıh Kitabı
107-113

Zeki KAYMAZ

Ebû Hayyân ve Etimolojileri
115-124

Zeynep KERMAN

Türk Edebiyatında İlk Don Kişot Yorumları
125-129

Ahmet Yaşar OCAK

Ahmed-i Yesevî ve Yesevîlik Araştırmalarına
Genel Bir Bakış ve Değişen Köprülü Modeli
131-138

Birsel ORUÇ ASLAN

Bir Tatar Araştırmacısı ve Şairi Olarak
Nurmuhammed Hisamov
139-146

Mehmet ÖLMEZ

Kıpçakça ve Osmanlıca *şaltağ* Hakkında
Anadolu Ağızlarında ve Osmanlıcada Moğolcadan Geri Ödünçleme Bir Söz
Hakkında Notlar
147-151

Zühal ÖLMEZ

Ohşat- "Benzetmek" Eyleminin Farklı Bir Anlamı Üzerine
153-162

Hülya SAVRAN

Pekiştirme Sıfatları
163-167

Yaşar ŞİMŞEK

Gregoryan Kıpçak Türkçesi Metinlerinde *Türk* Adı
169-179

Fatma M. ŞEN

Uzun Firdevsî'nin *Tâli'-i Mevlûd* Adlı Eseri
181-197

Selahittin TOLKUN

Tarihî Metinlerinde Dönüşlülük Zamirinin Kural Dışı Kullanımı
199-209

Fikret TURAN

Divan Şiirini Sokağın Diliyle ve Tavıryla Algılamak:
Kubûrîzâde Hevâyî'nin 18. Yüzyıl Divan Şiirine Getirdiği Yenilikler ve
Osmanlı Şiirinde Hevâyî Tarzı
211-263

Erdem UÇAR

Uygurcada *Bag* Diye Başka Bir Kelime Daha Var Mı?
265-269

D. D. VASILYEV - T. A. ANIKEEVA

Oğuzların "Kitab-ı Dedem Korkut" Destanını Oluşturan Hikayelerin
Folklorik ve Edebi Kaynakları
271-276

Peter ZIEME

Notizen zu Ver- und Entschmelzungen im Altuigurischen
277-282

